Рік II. ... Четвер, 4. грудня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 238-39
РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration: Reichsstrasse 34.
Schriftleitung: Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА в краю і за кордоном: місячно . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки = 2 зол., 5 чеських корон = 1 зол., 5 слов. кор. = 1 зол.

Німецький кружляк „Корморан" затопив австралійський кружляк „Сідней"

ГОЛОВНА КВАТИРА ВОЖДА, 3. 12. — Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

На фронті під Москвою добули наші піхотні та панцирні частини, підтримані сильними ескадрами боєвих та спадних літаків, дальші терени, хоч ворог завзято боронився і місцями переходив у протинаступ. У цих боях знищено вчора загалом 20 ворожих танків.

У Фінському заливі наїхав великий совітський транспортовець на німецько-фінську мінову заставу і затонув.

В морських областях біля Англії ушкоджено важко бомбами більший торговельний пароплав. Вночі на 3. грудня бомбардувало летунство одне влаштування пристані на англійському південно-західньому побережжі. В бої з англійськими швидкими човнами в Каналі поцілили міноловні човни багатьома гарматніми стрілами ворожі одиниці, після чого ворог перервав бій.

Біля австралійського побережжя дійшло до морського бою між німецьким помічним кружляком „Кормораном" та австралійським кружляком „Сідней". Німецький помічний кружляк, що стояв під командою сотника фрегати Детнерса, переміг і затопив ворога, який озброєнням та швидкістю був далеко кращий. 6.830-тонний кружляк „Сідней" пішов на дно з цілою залогою зі 42 старшин та 603-ох моряків. Внаслідок ушкоджень, що їх зазнав німецький корабель у важкому бою, мусів і він після переможного бою затонути. — Більшість залоги вирятовано і вона добилася до австралійського берега.

Помічний кружляк „Корморан" затопив у рухомій війні на заморських водах під проводом свого відважного команданта велике число ворожих торговельних кораблів.

У півн. Африці знищено частинно і частинно взято в полон окружені на південний схід від Тобруку англійські сили — здебіша з одної новозеляндської дивізії.

В Мармариці знищено численні танки і літаки англійців

РИМ. 3. 12. Головне Командування Італійської Армії подає:

У Мармариці серед місцевої непогоди дальші бої.

У Тобруці діяльність артилерії та акції наших передових частин. На центральному відтинку кілька сутичок, у яких знищено ворожі боеві засоби та зістрілено протилетунською артилерією англійський літак.

На фронті Солюму відповідала наша артилерія на гарматній вогонь ворога на укріплені становища під Бардією. Протилетунська артилерія зістрілила ворожий літак, що загорівся. Згідно з дальшими звітами, знищили наші частини, що боронили становищ під Сіді Омар 17 танків, 5 панцирних і 20 вантажних самоходів.

Англійські літаки скинули бомби на Бенгазі, Дерну і інші місцевості Кеpенайки. Один літак поцілено й приневолено осісти, залогу взято в полон. Черговий літак зістрілила протилетунська артилерія Дерни. Італ. лов. літаки зістрілили 2 ворожі літаки. Підчас нічної акції над Марса Матрук зістрілили італійські бомбовики ворожий ловецький літак. Керманичі літаків-торпедовців, що згідно з вчорашнім боєвим звідомленням, затопили ворожий кружляк, це сотник-летун Дж. Маріні та поручники А. Страні і Дж. Коччі.

Японській міністр про положення Японії

ТОКІО. — Міністр закордонних справ Того заявив з нагоди прийняття в роковини пакту Японія-Манджукуо-Китай, що ці три країни мусять на основі рівних умовин життя відбудувати новий лад у східній Азії. В наших переговорах зі Злученими Державами — підкреслив японський міністр далі — обстоюємо те саме становище. Але Злучені Держави мабуть не хочуть зрозуміти сучасного положення на Далекому Сході і пробують спинити тривке створення нового ладу, чого ми дуже жалуємо. Ми рішені твердо зустрінути всі труднощі та перешкоди. Врешті Того візвав усі три держави східньої Азії обєднатися щораз сильніше, щоб зі щораз більшою відповідальністю солідарно підтримувати рух у напрямі відбудови східньої Азії.

Японська преса про переговори

ТОКІО. — „Ніші Ніші Шімбун" оголосив радіотелеграфічну розмову зі своїм кореспондентом у Вошингтоні. Хоча переговори японських дипльоматів з американським міністерством закордонних справ ідуть подібно далі, то на думку кореспондента Зл. Держави беруть вже під увагу найгіршу можливість розвязки. Це підтверджували б розмови Корделя Гола з Рузвелтом та адмір. Г. Стерком, що відбулися після останньої розмови з японцями. Щодо положення на півдні Тихого Океану, то представник „Ніші-Ніші" заявив, що проголошені водночас надзвичайні розпорядки в Гаваю, Манілі та в Сінгапурі виказують як найдальше ідучу військову умову держав бльоку АБЦД.

Наслідки монгольської неволі

Одною з головних причин, що витворили специфічний характер московського народу, була, по згідній думці науки, довголітня монгольська неволя, якій підпала Московщина. За її початок слід уважати наступ Джінгіс-хана й битву під Калкою в 1224 р., по котрій, вже за Джінгіс-ханового внука — Батия, монгольська хвиля покотилася далеко вглиб Европи й дійшла до Шлеську, Мадярщини, а навіть до берегів адрійського моря. А за кінець слід уважати здобуття Казані Іваном Грозним в 1552 р. Отже москалі находилися під безпосереднім пануванням монголів й входили у склад їх великодержави понад 300 літ. Ця неволя витиснула на державному устрою москалів, на їх вдачі й душі — незатерті сліди. Ці сліди видні вподовж цілої дальшої російської історії; їх відходимо без труду в сучасному, незрозумілому для пересічного европейця, дивовижному ідолопоклонстві Сталінові, у кривавому шалі чекістської опричнини, в диковинному топтанню людської індивідуальности і т. д.

Якщо йде про російську науку, то, як відомо, її думки на цей період російської історії поділені. „Западники", отже такі історики, як напримір: Кавелін, Кареев, а перш усього Мілюков — уважають його за трагедію свого народу і найбільше йому приписують вину у „вивихненню" дальшого історичного ходу історії рос. народу. Але вже т. зв. „самобитники" як Погодін, всі словянофіли, а в останньому часі евразійці (Савіцький, кн. Трубецкой, Вернадскій та інші), всупереч думкам „западників", уважають, що монгольська неволя принесла Московщині дуже багато добра і тільки їй Росія може завдячувати свій пізніший зріст до становища великодержави у світі.

Цей свій погляд вони обосновують так: приналежність вел. кн. московського, суздальського, володимирського, ба навіть залежність Новгорода і Пскова від ханату Золот. Орди зі столицею Сараєм над долішньою Волгою — мала фактично, тільки формальний і, так мовити, символічний характер. Великі князі їздили в столицю Золотої Орди, де по складенню чолобитні ханові одержували ярлики, які очеркували їх права та обовязки, платили їм назначену дань і на цім справа кінчалася. Хани не встрявали у внутрішні справи підлеглих князів. Шанували окремішність православної віри своїх підданих і, балакаючи новітніми термінами, їх не „денаціоналізували". Зате всі вичислені московські князівства находилися під захистом і опікою наймогутнішої тоді на світі, монгольсько-татарської великодержави, яка збройно обороняла їх кордони від наступу з боку західніх сусідів. Це не тільки зберегло московський нарід від національної загибелі, але по внутрішньому ослабленні татарської держави, — починаючи від Івана Грозного, дало йому змогу велитенськими скоками відразу поширити свій життевий простір у напрямку на південь і схід. Також жорстокі, азіятські форми самодержавної

влади московських царів, які вони, без сумніву, перебрали від монголів, мали свої добрі сторінки. Бо самодержавіє обхоплювало цупкими державними обручами вічно пливку і напівварварську масу населення, що інакше, кермоване спонуками своїх диких інстинктів, напевно булоби, при іншому державному ладі, розсадило державу зі середини. Тактика Івана Грозного, який безжалісно вкорочував голови всіх здогадних і дійсних „бунтарів", була правильна. Зате Іван Грозний перший дійсно відчув і зрозумів те, що називається національно-політична єдність московського народу. Він підніс поняття самодержавного царя на висоту правди релігійної віри. Таким чином цар став в очах москаля такою святою появою, якою є сьогодні в очах японців тенно. На цьому могутньому фундаменті могли згодом будувати свою імперіялістичну — великодержавну політику Петро Великий, Катерина II та інші.

Як бачимо, насвітлена під цим кутом справа — набирає своєрідного вигляду. Вона безумовно вияснює не одну загадку сучасної Росії. Рабське, позбавлене всяких рис, навіть тіни людської гідности, славословлення Сталіна, садистичне самобичування жертв цього кровожадного деспота перед лицем певної їх смерти і — захист гекатомбами трупів його режиму, це речі не припадкові. Як інакше можнаби пояснити собі те, що російські маси таки цього режиму боронять?

І знов приходиться нам ствердити безсумнівний факт, що все воно не має жадного відношення до нашого, українського народу.

По катастрофі київської держави за Батия — ці землі переходять з початку до литовської, згодом до польської держави. Щойно в переяславському договорі з 1654 р. Україна лучиться з московською державою, але як цілком окрема самостійна політична одиниця, що тієї своєї окремішности і самостійности, так чи інакше, пильно далі береже. Ба, навіть після полтавської битви в 1709 р. Україна ще далі задержує багато атрибутів самостійности, які, фактично, підпадають повній ліквідації щойно за Катерини II по зруйнованню Запорожської Січі в 1775 р.

Отже, добре воно було для України, чи погано, що історична доля так власне нами покермувала — безсумнівним фактом є, що наслідків монгольської неволі ми не відчули на собі так і в такій мірі, як москалі і це, річ ясна, має та мусить мати свою вимову тепер, коли силою великанських, переломових, воєнних подій — на чергу дня поставлене питання перебудови Східньої Европи.

Д-р Павло Лисяк.

Поза китайським муром

(Від нашого кореспондента) *)

КИЇВ.

Київ переживає всю цю дійсність, а міська управа б'ється, як риба об лід, у намагання наладнати якось доставу харчів, та ушкодження мостів на Дніпрі утруднює звязок із Лівобережжям, а правобережні залізниці ледве встигають виконати своє завдання звязане з воєнним часом. Залишається єдиний транспорт автобусовий з своїми мінімальними можливостями, тоді як харчева проблема Києва вимагає негайного poлaднaння. За справу допомоги населенню взявся енергійно Український Червоний Хрест, який навязує контакт із хлібодайною Волинню й іншими міцями краю. Червоний Хрест потребує всілякої допомоги і з проханням про це звертається до всього свідомого українського громадянства, де б воно не було. Потрібна добровільна збірка харчів і грошевих датків на зимову допомогу населенню міста і тим масам полонених-українців, що десятками тисяч тягнуться дорогами України до рідних околиць. Редакції всіх газет, допомогові комітети й різного роду харитативні установи в краю й за кордоном мусять негайно й енергійно взятися за цю справу. У проводі київського Укр. Черв. Хреста стоїть проф. д-р Богатирчук, секретарем є енергійний д-р Лепкий. Київський відділ У. Ч. Хреста урухомлює їдальню на 10.000 чоловік, головним чином для допомоги творчій і чинній інтелігенції, а також готель для приміщення переїздких і перехожих через Київ (головно — полонених). Скора допомога У. Ч. Х. — це обовязок українського громадянства.

Але всі труднощі переходового моменту — і голод, і холод, і всякі недостачі й терпкості життя — люди готові перенести, щоб тільки не бачити більше большевиків. Страх, щоб недавній режим не повернувся, проглядає в словах у всіх, з ким би ви не розмовляли. І все щиро стане на працю для утворення такого порядку, при якому б всяка можливість повернення большевизму була унеможливлена. Коло цього порядку згрупується все, незалежно від національної приналежности, і коли український провід уміло підійде до справи, той національний гермафродитизм, який так помітний і серед населення Києва і серед населення провінції, зникне й перетвориться в український патріотизм. Треба тільки підвести під основу майбутнього устрою правопорядок, що забезпечував би право і окремої особи, і свобідної праці і руху. Місцеві українці не мають такого страху і перед московською і перед польською небезпекою, якою пересякнені ми, що жили на віддалі від свого краю.

Ознайомившись із загальним настроєм людей, ми примушені задовольняти цікавість господарів про те, що діється в світі. Наші оповідання про життя поза межами большевицької займанщини викликає щире здивування. Виявляється, що люди тут мало що знають про світ. А доня господарів, панночка літ 18-ти, що з широко відкритими очима слухала нас, виявила навіть на голос сумнів:

— Невже ж це правда, щоб люди могли так жити на світі? Мені здається, що все це казка. Ось ви поїдете — і казка зникне.

Бідна молодь! Вона так зросласа зі совітською дійсністю, що поза нею не уявляє собі іншого життя.

Зате середнього віку люди, ті, що ще малими дітьми чи підлітками бачили короткі часи нашої останньої державности, не тільки уявляють собі це життя, а розкидаючи думками, навіть хочуть бачити його ще кращим по уноpмованню відносин. Можна сміливо сказати на підставі наших спостережень, що ці люди — це найліпший актив, який проявить себе чинно в праці над відбудовою нашого життя. Приймаючи все ліпше зі заходу, вони не відмовляються й від тих деяких добрих сторін, які залишились. Один із тих людей, з якими ми говоримо, професор вищої школи літ 34-х, просто каже:

— Проте не думайте, що все вже було у нас. Треба тільки звести рогами, як два протилежні полюси, придбання наші і придбання ваші — і все буде добре.

Чи ми можемо сперечатися з ним? Може й справді так.

Слухаючи цих милих людей, що впродовж 23 років під чекістськими тортурами й знущаннями не угнули спини й зберегли віру в краще майбутнє, чуємо їх сумніви в тому, що ми, люди зі заходу, уважаємо за добре. Чується, що вони не одно передумали, не одно зважили за час вічних ссилок, мук, допитів і переслідувань. Чується, що ці люди готові до творчої праці, аби тільки прийшов час її показати. З одним тільки вони ніяк не можуть освоїтися — з жахом на думку про большевиків.

Чуємо від них анекдоти, які як не можна ліпше характеризують ці страшні часи. Наприклад така анекдота:

— Ох-ох-ох! — говорить хвора жінка, сідаючи з чоловіком у трамвай.

Чоловік перелякано озирається, нахиляється до жінки й шепче їй на вухо:

— Слухай, скільки разів просив я тебе, щоб на прилюдних місцях не торкала політики.

Дивна річ — усі ці люди, що перебули кожний або кілька літ на засланні, або в тюрмі, або були приговорені до розстрілу, але якось спаслися в останній хвилині — усі, як один, вірили, що час смерти совітам прийде. Стихії, бачимо, не можна зломити ні багнетом, ні розстрілами, ні муками в НКВД.

Рано другого дня веду моїх товаришів подорожі детально оглянути місто. Починаємо з Володимирської гірки.

Дніпро з круглої альтани на горі за огорожою колишнього Михайлівського, тепер збуреного большевиками манастиру, — захоплює їх. Не можу сам відірвати очей від безмежних обріїв, до яких стелиться широке пасмо сталевих, укритих уже кригами, вод старого Дніпра-славутиці. В далині бачу й срібну смужку рідної Десни. Коли я буду на ній? Два десятки літ возив із собою на еміграції пісок із Дніпрового берега. Серцем рвуся до Десни, при якій народився, щоб узяти собі піску, ще й з деснянських берегів.

Похмурий Дніпро мовчазно несе свої широкі крижані води до зірваних мостів далеко коло Лаври. Мовчазно дивиться на нього Володимир Святий із свого високого постументу, й чується якась змова між ними. Багато бачили вони за час большевицького господарювання. І те, як топили червоні господарі, утікаючи з Києва, культурні українські цінності, і як палали пароплави, і як плили трупи вздовж Дніпра, і багато інших речей, про які ми не дізнаємося ніколи. В руках у Володимира хрест. Міцно тримає він його в цупкій руці. Не дав вирвати навіть червоним варварам.

Вліво з Володимирської гори видна широка панорама величезного Подолу. Ні одної церкви не лишили там большевики. — Зберeглася чудом тільки дзвіниця Братського манастиря. В стороні від нього простяглася довгою стрілою чорна маса звірськи підірваного в кількох місцях чернігівського залізничого мосту. В Дніпрі за Трухановим островом стирчать із води димарі затоплених пароплавів.

Ідемо далі вздовж Дніпра садами: Купецьким, Динамо (колись Шато де-флер), Царським, Маріїнським парком. Багато нових альтан, колюмнад, фіґур, балюстрад, але не менше запустіння, знищення, занедбаности. Дніпро на кожному кроці міняє свій вигляд — усе принадний, широкий, величний, маєстатичний. В долині — надбережжя оправлене в камінь, із балюстрадою. Хоч на це спромоглися большевики!

Із страхом підходимо до Печерської Лаври. Знаємо, що вона вилетіла в повітря, але не можемо напевне довідатися від киян, що саме вилетіло. З якою ж полекшею на душі вгледів я здалека легку, як свічка, високу Лаврської дзвіниці! Цей архитвір архітектури, збудований Шеделем за проектом славного Растреллі, зберігає від дикого замаху на ці київські українські скарби. Цілі тони підложеного під Лавру динаміту вийняті й була спроба пустити електричну струю. В румовищах залишилася тільки головна Успенська Лаврська церва. Решта частинно потерпіла від вибуху, але ще стоїть. Докладно оглянути Лавру нам не пощастило. Вона закрита для глядачів.

Ідемо назад київським трамваєм. Нові, незугарні ваґони (колишніх ефектовних давно нема), повно народу. Увагу нашу звертають мотузи замість шкуряного шнура до дзвінка коло моторового.

— Чи так було й за совітів? — питаємо.

— Так само! — усміхаються.

Здовж вулиці нові будинки совітських палат (одна на 14 поверхів), а тут у трам-

*) Гл. „Кр. В." чч. 266—270.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

ГРУДЕНЬ.
4. Четвер — Введ. в хр. Пр. Бог.
5. Пятниця — Филимона ап.

— ПОДАЄМО ОТСИМ ДО ВІДОМА всім нашим передплатникам і зацікавленим у Німеччині, що чеками В-ва на наше конто в Берліні Pscha ч. 68.085 можна вплачувати гроші тільки на передплату часописів. На висилку грошей на книжки мусить кожний мати окремий дозвіл від девізового уряду. Гроші вплачені не на передплату часописів не будуть прийняті. — Українське Видавництво.

— ЦЕРКОВНА УРОЧИСТІСТЬ У КРАКОВІ. Парохіяльна Рада Православної парохії у Кракові повідомляє Українське Громадянство, що в неділю, 7. грудня ц. р. в год. 9—13 відбудеться посвячення новопобудованої каплиці в домі ч. 24 при Шпитальній вулиці у Кракові. Чину посвячення доконає Владика Паладій в сослуженні варшавського й краківського українського духовенства. Співатиме варшавський катедральний хор.

— В СУБОТУ 6. грудня ц. р. в год. 20.30 відбудеться в православній церкві (вул. Шпитальна 24) панахида з 20-ті роковини „Базару“ Прохається все українське громадянство вшанувати своєю присутністю память Героїв.

— ВИДІЛ УОТ В КРАКОВІ повідомляє своїх членів, що в четвер 4. грудня відбудеться у власній домівці при Адольф-Гітлерпляц 12, III. пов. відчит д-ра Павла Лисяка на тему: „Життя і діяльність д-ра Костя Левицького“. Початок точно в год. 19.15.

— ВИЇЗД ДО ПРАЦІ НА ЛІВОБЕРЕЖНУ УКРАЇНУ. На Лівобережну Україну потрібно до виїзду зараз або пізніше більшої кількости фахівців: механіків, інженерів, електротехніків, учителів німецької мови, перекладачів та кваліфікованих фахівців із ділянки господарства та промислу. Кандидати на виїзд із Генерального Губернаторства перешлють свої зголошення разом із докладним життєписом у німецькій мові, потвердженим УДК або Делеґатурою до УЦК в Кракові. В життєписі треба подати докладно, звідки походить та де — в якій місцевості та в якій ділянці хотів би працювати. Виїздити можна покищо тільки без родин. Стягнути родини можна буде щойно пізніше.
Український Центральний Комітет.

— ПІД УВАГУ УКРАЇНСЬКИМ РОБІТНИКАМ, ЯКІ ВИЇЗДЖАЮТЬ НА ПРАЦЮ ДО НІМЕЧЧИНИ. Українські робітники! Перед виїздом до Німеччини постарайтеся про виказку Українського Комітету, що ви українці. Не виїзджайте до Німеччини без особистих документів. Документи мусять бути в німецькій мові. Без відповідних документів не дістанете таких умовин праці та винагороди, які прислуговують українським робітникам. — Український Центральний Комітет, Відділ Праці і Суспільної Опіки.

— ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІХ ЗАМОВЛЯЮЧИХ У НАС КНИЖКИ, що покищо ДО ГАЛИЧИНИ не можемо книжок висилати, бо пачок до Галичини пошта ще не приймає. Усі такі замовлення просимо спрямовувати на адресу: „КНИГОТОРГ“, ЛЬВІВ, вул. Чарнецького ч. 12.
„Українське Видавництво“.

— ШКІЛЬНІ ДЕННИКИ є на складі в Українському Центральному Комітеті, Краків, Зелена 26 — і туди слід спрямовувати замовлення. Ціна 10 зол. Висилається тільки за попереднім надісланням грошей, або за післяплатою. — Фінансовий Відділ УЦК.

З ТОВАРИСЬКОГО ЖИТТЯ

У місяці листопаді працювала Українська Світлиця в Кракові доволі оживлено. Кожної суботи відбувались сходини членів і впроваджених гостей. Темою сходин були гутірки. І так дня 1. XI. говорив ред. Юрій Таркович про свої враження з Києва. Його реферат у цілості появився друком. Дальше поділився цінними своїми відомостями про українські памятки в Кракові проф. Дамян Горняткевич. Прелегент, що довгі роки жив у Кракові й мав через свою працю змогу познайомитись із мистецькими цінностями Кракова, має повний перегляд краківської україніки, що, як показується, доволі багата. По церквах та музеях зберігаються старі українські памятки, постягувані туди впродовж століть.

Дня 8. XI. розказав інж. А. Мілянич про свої враження з Великої України. Прелегент спинився довше на новому адміністраційному поділі й зясував стан господарської ділянки в Україні.

Враження з рідних земель завсіди притягають слухача. І так живий відгук мав виступ молодої уроженки Харкова п. Ніни Бурик, що говорила на тему „Шлях молоді в Сов. Україні“. Її відчит появився друком, так що його реферувати не приходиться. Та поруч із нею говорив і проф. Норберт Рибак, старшина з минулої війни і січовий стрілець. Він передав короткими образками свої враження й переживання, деякі дуже дотепно, як нпр. про першого полоненого „совіта“, большевицького майора в Перемишлі.

Дня 29. XI. відбувся пропамятний вечір у пошану д-ра Костя Левицького. Вечір був скромний з огляду на мале приміщення Світлиці. Але реферат д-ра Павла Лисяка накреслив всебічно сильветку великого громадянина й діяча, доповнену також аналізою обставин, серед яких він виріс та діяв. Мило вражав портрет Покійного, кисти мистця Романа Кассараба. **бур.**

— ПАПА ПІЙ XII-ий заявив на сьогоднішньому відкриттю року праці Папської Академії Наук в одній промові м. ін.: „Всі люди хотіли би знову жити в любові, в згоді, в перемозі добра над злом, справедливості й мирі“.

— ВІД 1. ГРУДНЯ Ц. Р. листування осіб та установ, що мають свої вкладки у Поштовій Щадниці, вільні від оплати. Мова тут про листування з Поштовою Щадницею у Варшаві. В цьому листуванню слід вживати спеціяльних коверт. Також звільнене від поштових оплат листування з поштово-чековим урядом Німеччини у Відні. В цьому листуванні треба вживати відомих жовтих коверт.

— НІМЕЦЬКА СХІДНЯ ПОШТА В ГЕН. ГУБЕРНАТОРСТВІ ввела спеціяльні святочні посилки з написом „Відкрити аж на Різдво“. Такі посилки доручуватимуть так, щоби адресат дістав їх на саме Різдво.

— ВІДПУСТКИ РОБІТНИКІВ ІЗ ГЕН. ГУБЕРНАТОРСТВА. В найближчих днях приїзджає до Ген. Губернаторства перший транспорт робітників, що працюють й дістали відпустку в Німеччині. Між тими робітниками є також багато українців. Перший транспорт обіймає робітників із Турингії, серед яких є також наші брати з Холмщини і Підляшшя та Любельщини. З тих відпусток користатиме цього року 20.000 сільських робітників із Ген. Губернаторства, що добре виконували свої обовязки. Відпустка всіх тих робітників платна. Після приїзду до краю представники Урядів Праці привітають робітників. Одночасно вгостять їх харчами, папіросками, солодощами тощо.

— ДОДАТКИ ДО РЕНТ СУСПІЛЬНОЇ ОБЕЗПЕЧАЛЬНІ. Дня 14. XI. ц. р. появився 5-тий розпорядок Генерального Губернатора про додатки до рент, які Суспільна Обезпечальня виплачує інвалідам, колишнім урядовцям і тим, що потерпіли внаслідок нещасливих випадків. Побіч місячної підмоги всі ті діставатимуть ще додаток пересічно в висоті 30 зол. місячно. Розпорядок Генерального Губернатора про додатки до рент діє від 1. липня 1941 р. — 30 зол. додатку дістане кожний, що бере ренту з Обезпечальні і ті, що мають ренту з титулу нещасливих випадків, коли вони втратили $66^2/_3$ відсотків працездатности. Вдови дістають крім ренти 15 зол. місячного додатку. Той додаток у сиріт обіймає 6 зол. місячно. Всі ті, що потерпіли внаслідок нещасливого випадку, але не стали повними інвалідами, дістають місячний додаток відповідно до втрати своєї працездатности.

— ВАЖНЕ ДЛЯ ФІЛЯТЕЛІСТІВ. 30. XI. ц. р. втратили свою силу поштові марки Червоного Хреста і давніші марки з передруком „Генеральне Губернаторство“. — Від 1. XII. ц. р. обовязують поштові марки зі серії памятників і будівель та нові марки, що появилися 26. X. ц. р. з портретом Фірера. — Поштові пересилки зі східіх просторів і просторів України слід оплачувати німецькими марками з портретом Фірера та передруками „Остлянд“ або „Україне“. Очевидно, що ті марки важні тільки на східніх просторах або в Україні. Філятелісти можуть купувати ті значки у „Ферзандштелле фір Маркензаммлер“, Берлін СВ 68 — на дотеперішніх умовинах, але з тим, що там полагоджують не окремі, але гуртові замовлення.

— СЬОГОДНІ почнеться в Токіо третя східньоазійська господарська конференція. Японія, Китай, Манджуко і внутрішня Монголія візьмуть участь у цій конференції, що потриває три дні. Головною темою розмов буде створення самовистарчальної господарки в краях східньо-азійської сфери.

— ДНЯ 2. XII. відбулося в Загребі продовження господарських розмов, розпочатих у Римі, які мають вияснити положення хорватських грошевих інститутів на італійських теренах. Переговори тривали два дні. Також 5. і 6. грудня відбудуться в Загребі розмови хорватських та італійських представників уряду та представників господарських кругів.

— ПРИВЕРНЕННЯ релігійної свободи в зайнятих німцями східніх просторах знайшло в населення глибокий відгомін. У часі богослуження видко, як населення міст і сіл ходить масово на богослуження. Між ними впадає в очі велика кількість молоді. Йде тут про москалів, які виросли під совітським режімом і потерпіли від матеріялістичного світогляду большевизму. В сільських хатах видно знову знані російські ікони святих, що за большевицьких часів були поховані. Тепер знову вони займають почесне місце. В цей спосіб німецькі збройні сили та їх союзники перемогою большевизму врятували світ не тільки перед большевицькою небезпекою, але й перед гнобленням усякого релігійного життя.

КОРОТКІ ВІСТКИ

* **Як доброволець** еспанської „Блакитної Дивізії“ католицький священик д-р Юстініяно Гуерра Гонзалес знайшов свою смерть у Совіт. Союзі. Д-р Гонзалес мав більше військових відзначень і вписався один із перших на листу еспанських добровольців, що вирушили до бою проти совітського союзу. Його приділено до одної артилерійської формації „Блакитної Дивізії“.

* **Болгарський** міністер закордонних справ Попов, вернувшись у неділю вечором до Софії з берлінського зїзду державних мужів протикомуністичного фронту, був прийнятий у понеділок королем Борисом III., якому зложив звіт.

* **Ген. Франко** прийняв у понеділок міністра закордонних справ Серано Сунера для зложення звіту з побуту в Берліні.

* **Впродовж понеділка** знову йшли північно-американсько-японські розмови. Державний секретар закордонних справ Гол прийняв у державному департаменті японського посла Номуру та спеціяльного делегата Курузу. Посол Курузу заявив представникам преси, що він не приносить ще ніякої остаточної відповіди на північно-американські жадання.

* **Совітський посол у Вошинґтоні Максим Літвінов** відлетів із Манілі до Злучених Держав Півн. Америки.

* **Як подають** — північно-американський транспортовець „Президент Медизон“ прибув із Шангаю з евакуованими двома батальйонами 4. північно-американського полку морських військ у понеділок вечором до заливу Манілі. Вояків вивантажать у вівторок та влучать до північно-американських військ, стаціонованих на Філіпінах.

* **Пірзон** признається отверто в „Таймс Геральд“ до імперіялістичних тайних думок Злучених Держав Америки при обсадженні Голяндської Ґвіяни. Він подає, що обсадження торкається що правда охорони копалень бавкситу, але в першій лінії почнуть будову великого летовища. Мали б його обняти північно-американські вояки, яких ще перед місяцями щіплено профілактивно проти жовтої фебри.

* **Великий** афґанський часопис „Ахрам“ подає, що британський і совітський уряди в найближчих днях предложать афґанському урядові деякі домагання, які торкають можливости транспорту воєнного матеріялу для Сов. Союзу через афґанську територію.

* **Розпорядком** командуючого німецькими військами в окупованій Франції дозволено знову на поштовий звязок окупованих областей з північно-африканськими французькими посілостями, а те... кольоніями, мандатовими областями і протекторатами, за виїмком областей, що відпали, або т. зв. Зон Десідан. Цей звязок був від минулого року перерваний. Дозволені звичайні й поручені урядові посилки та важна господарська пошта в устійненому для денного обороту числі, звичайні листівки в необмеженій кількості і в такій же кількості поштові перекази та доручення. Поштовий звязок може відбуватися в німецькій, французькій, італійській, еспанській і фламандській мовах.

* **Анґлійці** змагають насильними засобами до того, щоби підтримати та підсилити жидівські пляни про добуття першенства над Палестиною та іншими арабськими областями. Тому оголошено, як і в Іраку, тепер і в Палестині, щоб арабським мешканцям Палестини не видавати ніяких віздових віз до Іраку, навіть тоді, коли вони хочуть їхати у дійсних торговельних справах. Віздову візу до Іраку дістають тільки й виключно жидівські купці з Палестини. Ці засоби віддають усю торговлю між Палестиною та Іраком у жидівські руки.

З НОВИХ ВИДАНЬ

Б. ЛЕПКИЙ — Наше письменство і Б. РОМАНЕНЧУК — Українське письменство ч. І.

Випускаючи ці дві невеличкі книжечки Українське В-во в Кракові заповнило одну з важливіших прогалин.

Книжка Богдана Лепкого це короткий огляд української літератури від найдавніших до теперішніх часів. Призначений він головно для таких, що обізнані бодай дещо з історією української літератури і хотіли б відсвіжити свої відомости чи упорядкувати їх та зібрати разом в короткому суцільному огляді. Стане вона у великій пригоді також учням середніх шкіл, врешті необхідна вона тепер і для кожнього інтелігента, бо дуже часто приходиться сьогодні давати чужинцям інформації про наші культурні надбання взагалі, а про нашу літературу зокрема.

Критичний огляд цієї праці зайвий. Вже саме імя автора вистарчає. Годиться тільки зазначити, що Богдан Лепкий як справжній мистець характеризує зручно кількома словами-чертами кожнього визначнішого письменника, кладучи головну вагу на літературну стійність їхніх праць під мистецьким оглядом. Хоча книжечка невеличких розмірів, автор не поминув ніодного письменника, подав навіть таких, що написали небагато, але вартісне, видвигаючи з забуття нераз деяких незнаних ширшому загалові (Олександер Козловський), коли на це заслужили. Світлини всіх значніших письменників з зазначенням дати їхніх уродин і смерти, а врешті уступи про воєнну і повоєнну українську літературу та історію літератури й літературну критику підносять вартість цього підручника. Не багато мабуть державних народів може похвалитись чимсь подібним.

Друга книжечка з ділянки історії літератури, опрацьована Б. Романенчуком, призначена для ширшого загалу, як підручник самоосвіти для робітників і селян. Надається і для вжитку вищих річників народної школи і різних короткотермінових курсів. Та скористає з неї і неодин інтелігент, що мало цікавився історією літератури.

Автор виминув щасливо небезпеку розгубитися в дрібницях. Старається подати найбільш характеристичні черти для кожної доби і ілюструє — дуже щасливий помисл — найважніші твори уривками. Та не подає чомусь таких окрушин зі Слова о полку Ігоря, хоч подав уривки менше вартінсих творів. Промовчує дружинну поезію та її відблиск в колядках, зате подає багато всяких маловажних назвиск, наприклад в уступі про шкільну драму й інше.

Щасливий помисл це уступ „Погляд на цілість' князівської доби. Коли б він був трохи основніший книжка тільки скористала би на вартості. Бракує чомусь такого погляду на добу занепаду (14—18 століття). А воно конечне головно для таких, що не мають часу вчитись, а все ж хотіли би мати якийсь короткий, суцільний погляд на ці справи.

Автор зручно вивязується з популяризаторських обовязків, проте стрічаємо в нього деякі перескоки; Декамерон, Минея, погляди на вигляд землі. Не підкреслено досить виразно факту, що в давнину треба було переписувати книжки ручно і тому читачі готові не вичути як слід значіння винаходу друку.

Товстий друк, ужитий щедро для підкреслення важніших фактів князівської доби, занеханий майже чомусь опісля, хоч Могила, Вишенський, Історія Русів, висунена нею засада самостійности і т. д., не менше важні як монах Яків.

Двояко можна зрозуміти речення на стор. 25 „а українців ще не було". Також годі популяризувати мильний погляд загалу, що душа це тільки серце, а розум не є її проявом (стор. 9). Зате треба вирізнити слушні завваги про психічні наставлення наших сусідів.

На загал книжка Романенчука є побажаним вкладом в нашу популярну літературу і дасть неодному, що пройшов би мимо, товчок зацікавитись питаннями з обсягу історії української літератури й культури.

П. Кривоносюк.

—o—

Проголошення духової єдности завтрішньої Европи

БЕРЛІН. — Европейські державні мужі обєднаних в антибольшевицькому фронті народів, що в четвер пополудні та в пятницю вранці покинули столицю Німеччини, вислали при переїзді німецьких кордонів телеграми до німецького міністра закордонних справ фон Рібентропа.

Королівсько-італійський міністр закорд. справ граф Чяно назвав при цьому берлінську зустріч та історичний документ, який підписано в новій канцелярії Німеччини першою святочною проклямацією духової єдности завтрішньої Европи.

Болгарський міністр закорд. справ Попов вказує у своїй телеграмі з подякою на історичне значіння днів берлінського зїзду европейських політиків та зазначує, що обєднані в ньому европейські держави зобовязані Фірерові до вдячности.

Данський міністр закорд. справ Скавеніюс запевнює, що дні побуту в Берліні збереже він як найприємнішу згадку. Для нього було окремою почестю, що Фірер прийняв його.

Фінський міністр закорд. справ Віттінг подякував в телеграмі за пережиті в Німеччині, незабуті дні та за найтеплішу симпатію і гостинність, яку в такій широкій мірі виявлено у відношенні до фінської делегації.

Словацький премієр проф. Тука віддав поклін святочному проголошенню солідарности всіх держав, що співпрацюють при будові щасливішої нової Европи.

Еспанський міністр закрод. справ Сунер висловив своє бажання співпрацювати активно при завданнях, що ведуть до скорого сторення основ, на яких має опертися політична єдність Европи.

Мадярський премієр Бардоші висловлює у своїй телеграмі тверду певність в успіх новоснованого походу до мети. Так само подякували за гостину в Берліні і ще раз зазначують у своїх телеграмах значіння днів зїзду заступник румунського премієра та хорватський міністр закорд. справ.

Премієр Ранґель перед фінським парляментом

ГЕЛЬЗІНКИ. — Фінський парлямент відбув у суботу пленарне засідання, на якому премієр Рангель склав урядову заяву. Обговоривши фінські військові дії, ствердив він на вступі, що відступлені у московському мирі области відбито вже здебільшого назад, та що дальші воєнні дії мають на меті виключно запевнити безпеку країни. Вказавши на відповідь Фінляндії на домагання з боку деяких держав, щоб вона припинила війну, премієр вказав на офензивні приготування совітів на фінському кордоні, обороною проти яких могла бути тільки фінська військова окупація просторів по той бік кордону. Як далеко має сягати ця окупація, це вже наказують військові умовини.

З черги премієр підкреслив ясні та прості, побудовані на спільному військовому інтересі та на братерстві зброї, взаємини з Німеччиною та вказав на союз обох країн в господарській царині. Якщо іде про приступлення Фінляндії до антикомінтернівського пакту, то його слід мотивувати ясним, давно вже зайнятим засадничим становищем. Погіршення взаємин між Фінляндією і Англією спричинило те, що Англія перша після відрізання комунікації з Петсамо і після підписання військового союзу з ворогом Фінляндії могла через своє урядове представництво у Фінляндії загрожувати інтересам країни. Це зрештою довело до зірвання обабічних дипльоматичних взаємин. Всупереч дальшій добрій волі Фінляндії Англія зажадала, щоби фінські війська перейшли на кордон 1939 р. а тепер Сов. Союз вимагає від англійського уряду, щоб він виповів війну Фінляндії.

Після подяки армії, раненим і тим, що віддали життя премієр подав до відома парляментові 4 урядові проекти законів. Перший законопроект такий: Уряд пропонує, щоб парлямент дав згоду, що область, яку Фінляндія відступила в московському мирі з 12. березня 1940 р., обєднується знову з Фінляндією і переходить під суверенність Фінляндії. Зобовязання, які взяла на себе в цьому мирі Фінляндія у відношенні до Ганґо та сумежних областей, парлямент вважає необовязуючими. Три інші законопроекти відносяться також до новоприлучених до Фінляндії областей.

З черги промовляли представники поодиноких парляментарних фракцій, які одноголосно при оплесках парляменту в імені своїх фракцій згодилися на ті законопроекти.

—o—

Александер признається: 10 нищильників пропало

БЕРЛІН. — Великі втрати, що їх мала англійська фльота в останньому часі від атак німецьких та італійських підводних човнів, а також німецьких боєвих літаків, приневолюють англійців запрягти в службу і ті нищильники, які розбиті після бою під Дінкірхеном добилися до англійських портів. Після довгих направ врешті кілька з 75 важко ушкоджених англійських нищильників є готових до відїзду. Міністр англійської фльоти Александер зробив в одній своїй промові цікаве признання: що ця фльота, попри згаданих 75 важко ушкоджених англійських нищильників втратила чергових 10.

—o—

— **АНҐЛІЙСЬКИЙ** кружляк „Фебе" причалив для направок до пристані в Ню-Йорку, а корвета „Клляркія" до пристані Мобіле в Алямбі. В цей спосіб є тепер більше ніж 40 воєнних кораблів у північно-американських пристанях.

— **З РІЗНИХ** анатолійських чорноморських пристаней подають, що в останніх днях прибуває щораз більше совітських збігців, які прибули на малих кутрах. Також на турецько-совітській границі щораз більше випадків переходу збігців через границю.

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., $1/4$ сторінки 180 зол., $1/8$ сторінки 150 зол., $1/16$ сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередну адресу.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 3.812. З Німеччини чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. — Із Словаччини чеками Tatra banka, filialka v Bratislave, Bratislava, № 5015 на р-к Ukrainske Nakladatelstvo v Krakove. — Курс 1 нім. марки 2 зол., 1 чеської кор. 0.20 зол., 1 словацької кор. 0.20 зол.
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати чітку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. 230
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79